

Nr 716

Av fru Nilsson m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om
anslag till Bidrag till vissa föräldraorganisationer.

(Lika lydande med motion nr 609 i Första kammaren)

Även under skolåren bär hemmet det huvudsakliga ansvaret för den unges utveckling och vård. Föräldrarnas uppgift är att tillsammans med skolans lärare stimulera den unge "att på bästa sätt ta till vara och utveckla sina inneboende förutsättningar både som enskild individ och som medborgare i ett demokratiskt samhälle" (ur Läroplan för grundskolan 1969).

För att hem och skola skall kunna verka hand i hand är det angeläget att söka finna en gemensam grundsyn. Vägledande i strävandena därvid måste de grundläggande värderingarna i gällande läroplaner vara. Skolöverstyrelsen accentuerar nu särskilt samverkan mellan individer och grupper i och kring skolan som ett medel att förbättra trivseln för alla, att öka omtanken om var och en och att inifrån utveckla demokratin. Skeendet i skolan är intimt förknippat med främst elevernas hemmiljöer. Såväl erfarenhet som vetenskaplig forskning visar att föräldrarnas engagemang och inställning till skolan och skolarbetet betyder mer för barnets/elevens resultat och arbetstrivsel än någon annan faktor. Bristande intresse och förståelse från föräldrarna blockerar lätt ett barns möjligheter att fungera progressivt i skolmiljön.

En annan förutsättning för att föräldrarna skall kunna fullgöra sin roll i samarbetet är att de får fullt klart för sig vad som hänt sedan de själva upplevde skolan som elever. Brister i kunskap om dagens och morgondagens skola från föräldrahåll kan verka ödeläggande på elevens skolarbete genom att andra krav på metoder och resultat ställs än vad skolan avser och eleven är motiverad för. I en rad konkreta situationer ställs också direkta krav på föräldrarnas förmåga att fungera, t. ex. då det gäller att bygga upp en ändamålsenlig elevvård inom skolan eller i samband med elevens val av studieväg.

Det är i sammanhanget värt att uppmärksamma skolväsendets roll som instrument för ökad jämlikhet. Tillträde till högre utbildning är exempelvis glädjande nog inte längre beroende av föräldrarnas inkomst. Alltfort är dock de socialt och könsmässigt bundna föreställningarna vid val av studieväg och yrke ett hinder för strävandena att nå längre. I många hem, där föräldrarnas skolgång varit bristfällig, har dessutom den utbyggda skolgången skapat missförstånd och konflikter. Klyftan mellan generationerna i utbildningshänseende har ibland undergrävt den ömsesidiga

tilliten och förtroeligheten mellan vuxna och barn och givit plats för en känsla av ömsesidigt främlingskap.

Föräldrarna måste alltså — liksom alla andra berörda — få nödvändig kunskap om och förståelse för den snabbt föränderliga skolan. Särskilt angeläget är detta nu, då ungdomsradikalismen befinner sig i sin brytningstid. Både lärare och föräldrar måste vara beredda att redan från första årskursen tillsammans med de unga finna former för förnyelse och utveckling av samhörighetskänslan.

Skolan har ansvaret för att samverka med hemmen kommer till stånd och att fortlöpande information om elevens skolsituation ges föräldrarna. Att initiera och stimulera föräldrarnas aktiva intresse både för de egna barnens skolgång och för skolan som en del av samhället ingår i denna uppgift och tjänar syftet att tillföra skolan de nödvändiga och värdefulla impulserna från arbetslivet. Skolans möjligheter att vid sidan av sitt inre arbete förverkliga denna informationsuppgift kan verksamt underlättas tillsammans med den organiserade hem och skola-rörelsen i landet.

Den kärna av engagerade och intresserade föräldrar som i dag är tongivande inom Riksförbundet Hem och skola (RHS) har angivit rörelsens främsta uppgift vara ”att söka stödja den enskilde skolföräldern i dennes strävan att fungera som en positiv faktor vid den unges personlighetsutveckling”. De inledningsvis i motionen anförda synpunkterna har varit vägledande vid förbundets allt starkare orientering mot en medveten informationsverksamhet, där de enskilda hemmen inom klassens ram är den viktigaste målgruppen. Informationen syftar enligt förbundets studiekommitté bl. a. till

”att ge medlemmarna möjlighet till utbildning för aktiva insatser som förtroendevalda funktionärer

att bland föräldrar stimulera till kunskapsinhämtande — främst vid klassmöten — rörande de ungas psykiska och fysiska utveckling, hemmets och skolans uppgifter samt samarbetet mellan hem och skola”.

I sin framställning om statsbidrag för budgetåret 1970/71 redogör Riksförbundet Hem och skola (RHS) för hur funktionärsutbildningen och informationen till de enskilda föräldrarna nu sker och framdeles avses genomföras.

Hem och skola-rörelsen har under tjugofem år byggts upp inom de olika organisationsleden genom otaliga frivilliga och oarvoderade arbetsinsatser för barnens och skolans bästa. Riksförbundet omsluter i dag 1 165 Hem och skola-föreningar och berör därmed hem för ca 700 000 elever samt skolornas befattningshavare. Den positiva utvecklingen under senare år — över ett hundra nytillkomna föreningar årligen — är ett resultat av främst enskilda föräldrars och skolledares engagemang och tro på rörelsens möjligheter att bidra till ett rikare skolliv. Trots statsbidrag och allt oftare förekommande lokalt och regionalt stöd från kommuner och landsting svarar alltså föräldrarna genom frivilliga medlemsavgifter själva för huvudparten av det ekonomiska underlaget för verksamheten. Den aktiva föräldragruppen ställde sålunda under verksamhetsåret 1969/70 genom medlemsavgifter ca 275 000 kr. till förfogande för förbundets verksamhet. Statsbidrag utgår samma år med 100 000 kr.

Förbundets möjligheter att förverkliga sina intentioner hämmas dock starkt av otillräckliga ekonomiska resurser.

Uppmärksammas bör skolöverstyrelsens stora och oreserverade uppskattning av förbundets verksamhet och dess — enligt vår mening — välmotiverade förslag till en kraftig och successiv ökning av statsbidrag till Riksförbundet Hem och skola (ur årets petita) :

Det är angeläget att enskilda föräldrar och lokala Hem och Skola-föreningar ges information beträffande skolans målsättning och arbete och att de stimuleras att engagera sig både i sina egna barns skolgång och i den allmänna skoldebatten. Inte minst önskvärdheten att på bred front bygga ut den elevvårdande verksamheten gör det också ur skolans synvinkel betydelsefullt att föräldraföreningarna ges ökade möjligheter att intensivifiera sitt arbete och att vidga ramen för det. I sin framställning om statsbidrag för budgetåret 1970/71 redogör Riksförbundet Hem och Skola (RHS) bl. a. för den utbildnings- och fortbildningsverksamhet för klassombud och huvudklassombud, som man planerar att genomföra regionalt. Skolöverstyrelsen finner dessa initiativ mycket värdefulla och vill på allt sätt stödja verksamheten.

Överstyrelsen vill på nytt framhålla vikten av att statsbidragets storlek regleras med någon form av automatik och anser liksom i föregående års petita det motiverat att statsbidraget uppgår till samma belopp som lokalföreningarnas bidrag till riksförbundet. Det vore säkerligen en stimulans för föreningarna att veta att deras egna bidrag på så sätt skulle ge direkt resultat, som sedan kommer dem själva till godo i form av ökad service från riksförbundet.

Överstyrelsen anser alltså att statsbidrag skall utgå till RHS med samma belopp som lokalföreningarnas bidrag till riksförbundet under det närmast avslutade verksamhetsåret. Detta mål bör enligt överstyrelsens uppfattning vara nått senast under budgetåret 1974/75.

För budgetåret 1970/71 föreslår överstyrelsen att statsbidrag utgår med 200 000 kronor. Denna relativt kraftiga höjning motiveras av de ökade insatser från RHS:s sida som är önskvärda med anledning av genomförandet av den reviderade läroplanen för grundskolan. Därefter föreslås ökning ske i långsammare takt.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen måtte under åttonde huvudtiteln, rubriken D 5.
Bidrag till vissa föräldraorganisationer anvisa ett — i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag — med 100 000 kr. till 230 000 kr. förhöjt anslag.

Stockholm den 28 januari 1970

Anna-Lisa Nilsson (cp)

Britt Mogård (m)

Ingemar Mundebo (fp)